

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 37/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen (RP 137/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Lotta Silvennoinen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialforskare Tarja Heino, Institutet för hälsa och välfärd
- överinspektör Pia Leikasto, Regionförvaltningsverket i Södra Finland

- sakkunnig i barnskyddsfrågor Sirkka Rousu, Finlands Kommunförbund
- socialservicechef Maria Palmgren, Tammerfors stad
- verkställande direktör Ritva Karinsalo, Förbundet för Mödra- och Skyddshem
- programdirektör Hanna Heinonen, Centralförbundet för barnskydd
- ledande expert Esa Iivonen, Mannerheims Barnskyddsförbund
- utvecklingschef Mervi Tolonen, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i barnskyddslagen. Enligt förslaget preciseras kommunens skyldighet att tillhandahålla klienter inom det barn- och familjeinriktade barnskyddet stödåtgärder inom öppenvården. Barn och familjer ska tillhandahållas sådana socialvårdstjänster som är nödvändiga för barnets hälsa och utveckling i enlighet med den behovsbedömning som gjorts i

klientplanen av den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter. Målet är att förbättra i synnerhet tillgången till hemservice.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ökad hemservice

Det är utmärkt att man försöker öka stödåtgärderna inom barnskyddets öppenvård och på så vis minska behovet av kraftigare stödåtgärder. Syftet med propositionen är att rikta in särskilt hemservicen och familjearbetet på de familjer som behöver dem mest. Kommunens organiseringskyldighet preciseras med att barn och familjer måste få de socialvårdstjänster som den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter bedömer vara nödvändiga med tanke på barnets hälsa och utveckling. Bedömningen skrivs in i klientplanen utifrån vilken särskilda överklagbara beslut fattas om tjänsterna och stödåtgärderna.

Ändringen ger inte barnskyddsklienterna några nya rättigheter eller kommunerna några nya skyldigheter. Enligt motiven är syftet med ändringen att säkerställa att barnskyddslagen faktiskt tillämpas på ett sätt som är förenligt med barnets bästa, såsom avsikten var när barnskyddslagen stiftades 2008. Kostnaderna för att öka hemservicen på föreslaget sätt beräknas uppgå till 1,2 miljoner euro och detta har regeringen föregripit genom att föreslå en höjning av statsandelarna med 600 000 euro. Trots att kommunerna inte påförs någon ny uppgift, är det på sin plats att i detta fall höja statsandelarna, menar utskottet. Höjningen kan anses liten med avseende på behovet att öka stödtjänsterna, eftersom stödet slås ut på alla kommuner i landet.

Hemservicen till barnfamiljer har minskat oroväckande under de senaste åren och i fråga om stödtjänster till familjer skiljer det stort mellan kommuner och regioner. Förbättringen av tillgången till stödtjänster inom barnskyddets öppenvård gäller enligt propositionen tjänster till familjer vars barn är klienter inom barnskyddet. Under ärendebehandlingen hördes oroliga röster om att barnfamiljer som inte är klienter hos barnskyddet t.o.m. kan få sämre tjänster när ändringen genomförs och att barnfamiljer får

hemservice bara i det fall att barnet redan är klient hos barnskyddet.

Barnfamiljer måste få preventiva tjänster i större utsträckning redan innan barnskyddet griper in, menar utskottet. För många familjer skulle det räcka med hemservice för att stärka dem i deras föräldraskap och förhindra problem att uppstå. Utskottet påpekar att det sparar rejält på framtida kostnader om man sätter in stödtjänster till familjer vid rätt tidpunkt. Preventiva insatser ställer sig avsevärt billigare än de korrigerande åtgärder barnskyddslagen utgår från. Också andra familjer än sådana som är klienter hos barnskyddet måste få hemservice, understryker utskottet.

Socialarbetarens roll

Propositionen leder till att socialarbetarnas bedömningar får större tyngd när klientplaner upprättas. Socialarbetarna har en svårt sitt när de ska bedöma servicebehovet men saknar möjligheter att bestämma om service ska ges eller inte. Men tjänsterna blir mer transparenta och myndigheterna kan ingripa i missförhållanden när socialarbetaren i samråd med klienten gör en professionell bedömning av servicebehovet och denna bedömning skrivs in i klientplanen. Utskottet vill nu som tidigare understryka att regionförvaltningsverken behöver adekvata resurser för att kunna övervaka den sociala vården på behörigt sätt.

Utskottet vill också framhålla vikten av att uppläggningsen av socialarbetarnas arbete och fortbildningen för dem ägnas särskild uppmärksamhet när ändringen genomförs. Socialarbetarna måste få råd om bl.a. hur anteckningarna ska göras och moderna datasystem till hjälp i sitt arbete.

Enligt uppgift ska 43 procent av socialarbetarna ha bytt jobb 2009. Bristen och omsättningen på socialarbetare gör det svårt att få den expertis och erfarenhet som behövs i det krävande barnskyddsarbetet. Utskottet befarar att detta kan bidra till att antalet omhändertaganden och

andra korrigerande åtgärder ökar om preventiva insatser inte sätts in vid rätt tidpunkt.

Utskottets förslag till beslut
Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 26 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää,
utskottsråd Harri Sintonen.